

Duhovi (Pedesetnica) sveta kao najava antroposofije

Dornach, 17. maj 1923.

Iz GA 226. Čovekovo biće, čovekova sudbina i razvoj sveta

Kada pogledamo unazad u istoriju razvoja čovečanstva, ističu se veći i manji događaji koji su uticali na život celog čovečanstva. Najveći od svih tih događaja je onaj koji označavamo kao „Misterijum na Golgoti“, preko koga je hrišćanstvo ušlo u razvoj čovečanstva.

U vreme kada se dogodio, Misterijum na Golgoti se sasvim drugačije razumevao nego u kasnije doba. U naše vreme mora se opet iznova razumeti i shvatiti. A Misterijum na Golgoti razumeti tačno u smislu našeg vremena, zadatak je antroposofije. Moramo da se prenesemo u starije doba u kojem su ljudi imali sasvim drugačiju svest nego danas.

Kada se prenesemo unazad tri, četiri hiljade godina, vidimo da su ljudi posedovali instinktivnu svest o tome da su živeli u duhovnom svetu pre nego što su sišli na Zemlju u fizičko telo. Svaki čovek je tada znao da u sebi poseduje duševno-duhovno biće koje su božanske sile poslale dole u zemaljski život. Tada su ljudi takođe imali drugačiju svest o smrti. Time što su mogli da gledaju unazad, u sećanju, na svoje duševno-duhovno postojanje pre zemaljskog života, znali su da ono što je od njih živelo pre života na Zemlji živi i posle smrti. Takođe su tada postojale škole - misterije, kako su se nazivale - koje su u isto vreme bile i verske ustanove. U tim školama i verskim ustanovama ljudi su poučavani o onome što su mogli da znaju o životu pre nego što su sišli na Zemlju. Pa su oni na taj način saznali da su pre zemaljskog života živeli među zvezdama i duhovnim bićima tako kao što na Zemlji žive među biljkama i životinjama, brdima i rekama. Čovek je govorio sebi: ja sam iz sveta zvezda sišao dole u zemaljsko postojanje. Ali on je znao da zvezda nije samo fizička, nego da su na svakoj zvezdi duhovne sile, sa kojima je on u duhovnom svetu bio u vezi pre nego što je sišao na Zemlju. Tako je znao da će se, kada u smrti odloži svoje fizičko telo, ponovo vratiti u svet zvezda tj. u duhovni svet. A najvažnijom zvezdom smatralo se Sunce sa svojim bićima, među kojima je najveće bilo ono koje se nazivalo uzvišeno Sunčevo biće.

Iz misterija je dolazilo ljudima učenje da ovo uzvišeno Sunčevo biće daje ljudima snagu, pre nego što dođu na Zemlju, da ponovo posle smrti na pravilan način uđu u duhovne svetove i svetove zvezda. Učitelji misterija govorili su svojim učenicima, a ti učenici govorili su opet ostalim ljudima: to je duhovna snaga Sunca, ona duhovna svetlost što vas uznosi iznad smrti i koja vas prati kada putem rođenja silazite u zemaljsko postojanje.¹

Bilo je mnogo molitvi, bilo je mnogo uzvišenih učenja koja su dolazila od učitelja misterija, a koja su sva hvalila, slavila i opisivala uzvišeno Sunčevo biće. A učitelji tih misterija govorili su svojim učenicima, ovi opet celom čovečanstvu, da čovek kada prođe kroz dveri smrti mora prvo da uđe u sferu nižih zvezda i nižih bića zvezda, a zatim se mora uspeti iznad Sunca. Ali se on ne može uzdići iznad Sunca ako mu nije dalo snagu ovo Sunčevo biće.

Zato su ljudima koji su ovo razumevali, srca gorela žarom kada su se molili duhu Sunca, koji im daje besmrtnost. Pesme i verske molitve koje su bile usmerene ka Suncu, imale su jednu vrednost koja je sasvim naročito prožimala čovekovo celokupno osećanje. Čovek se osećao sjedinjen sa Bogom svemira, kada je obavljao bogosluženje Suncu. A kod onih naroda kod kojih je bilo uobičajeno takvo bogosluženje Suncu, obavljali su se kulturni obredi, ceremonije koje su bile naročito uređene za to bogosluženje. Bogosluženje Suncu sastojalo se po pravilu u tome što je lik Boga polagan u grob i posle nekoliko dana ponovo izvađen iz groba, kao znak i simbol toga da u svemiru postoji Bog, Sunčev bog koji ljude vaskrsava iz smrti. A pri obavljanju tog obreda govorio je tada sveštenik svojim učenicima, a ovi opet ostalom narodu: ovo je znak za to da ste vi pre nego što ste sišli na Zemlju bili u jednom duhovnom carstvu u kome je bog Sunca. Sledbenicima tog učenja, rečeno je: „Pogledajte gore, sija Sunce, ali to je samo spoljašnja objava Sunčevog bića. Iza tog sjaja je večni BogSunce koji vam osigurava besmrtnost.“ Ljudi koji su tako nešto učili znali su da su sišli iz duhovnog sveta u zemaljski svet i da su zaboravili svet u kome je Sunčev Bog. - „Vi ste putem vašeg rođenja ostavili carstvo Sunčevog boga. Kada prođete kroz smrt, treba da ga ponovo nađete pomoću snage koju je on položio u vaša srca.“ Tako su govorili sveštenici svojim sledbenicima.

¹ Jovan, I, 9: „Istinita svetlost, koja osvetljava svakog čoveka koji dolazi na svet“.

Sveštenici tih misterija znali su da je uzvišeno Sunčevo biće, o kome su govorili sledbenicima, isto biće o kome će se kasnije govoriti kao o Hristu. Ali pre Misterijuma na Golgoti bilo je to tako da su ti sveštenici morali da kažu sledbenicima: „Ako želite da znate nešto o Hristu, tada ne možete da ga tražite ovde na Zemlji, već morate da se uzdignete do tajni Sunca. Samo izvan Zemlje nalazite tajne o Hristu.“ No, srazmerno je bilo lako ljudima da prime takvo učenje, pošto su imali instinktivno sećanje na Hristovo carstvo, iz koga su sišli na Zemlju. Ali čovečanstvo se razvija, pa se instinktivno sećanje na predzemaljski život postepeno izgubilo. Otprilike osam stotina godina pre Misterijuma na Golgoti, samo je mali broj ljudi još uvek imao instinktivno sećanje na predzemaljski duhovni život.

Zamislite sada, dragi moji prijatelji: čovek prolazi kroz smrt. On odlazi u daljine zvezda. Postepeno dolazi na mesta gde sada sa druge strane posmatra zvezde, dakle i Sunce vidi sa druge strane. Sa Zemlje gledamo Sunce onako kako smo navikli, međutim posle smrti odlazimo u svetski prostor i gledamo Sunce sa druge strane. Ali kada Sunce takoreći gledamo sa druge strane, ne vidimo ga kao fizičku kuglu, već kao carstvo duhovnih bića. A pre Misterijuma na Golgoti, pre rođenja i posle smrti gledao je čovek sa druge strane u Suncu - Hrista. Na to gledanje Hrista, mogli su učitelji misterija podsetiti svoje učenike jer se mogla probuditi predstava: pre nego što sam bio na Zemlji, gledao sam Sunce sa druge strane. Tako je bilo u stara vremena pre Misterijuma na Golgoti. No, došlo je vreme u kome to sećanje nije više moglo da se probudi u ljudima. Približno oko osam stotina godina pre Misterijuma na Golgoti, ljudi su sve manje i manje bili u stanju da probude ovo sećanje: pre nego što smo došli dole na Zemlju videli smo Hrista s one druge strane Sunca. A sada učitelji misterija više ne bi mogli da dođu i da kažu ljudima: „Gledajte gore prema Suncu, to je objava Hrista!“ Ljudi to više ne bi razumeli. A bilo je tada za ljude na Zemlji tako kao da ih je sasvim napustila Hristova snaga, kao da više ne mogu da ožive u sebi nikakvo sećanje na duhovne svetove.

Vidite, dragi moji prijatelji, tek tada su ljudi došli do onoga što može da se nazove - strah od smrti. Ranije su videli da umire fizičko telo, ali su znali da su oni duše iz Hristovog carstva i da ne umiru. Tada su se jako zabrinuli za sudbinu svog besmrtnog, svog večnog bića u sebi. Osećali su kao da je prekinuta veza između ljudi i Hrista. Ljudi nisu više

mogli da gledaju gore u duhovne sveteve, a u zemaljskom svetu nigde nisu nalazili Hrista. Vidite, tada je, u vremenu kada više nisu mogli da nađu Hrista s one strane Sunca u nadzemaljskom, došao Hrist iz beskrajne milosti i iz neizmernog sažaljenja dole na Zemlju, da bi ga opet mogli naći na Zemlji. Pogledajte, tu se nešto dogodilo u razvoju sveta, što inače nije imalo sebi ravnog u svemu onome što ljudi mogu da spoznaju. Jer sva ona bića koja su iznad čoveka: anđeli, arhanđeli, arhaji itd., do najviših božanskih bića, svi oni prolaze u duhovnim svetovima samopreobražajem - metamorfozom. Oni se ne rađaju i ne umiru. Tada se govorilo u misterijama: Samo ljudi poznaju rođenje i smrt. Bogovi znaju samo za metamorfoze, oni ne znaju za rođenje i smrt.

Dakle, pošto ljudi nisu više mogli da dođu do Hrista, došao je Hrist njima dole na Zemlju. Zato je bilo neophodno da On prođe onim kroz šta božanstva, bogovi, nikada nisu prošli, tj. kroz rođenje i smrt! Hrist je postao duša jednog čoveka - Isusa iz Nazareta, prošao je rođenje i smrt. To znači da je prvi put jedan Bog prošao kroz ljudsku smrt.

To je ono bitno u „Misterijumu sa Golgote“ - da to nije samo stvar ljudi, već da je stvar i bogova. Bogovi najviših hijerarhija su odlučili: jedan od nas, sâmo uzvišeno Sunčevo biće, treba svoju sudbinu da sjedini sa čovečanstvom tako duboko da prođe kroz rođenje i smrt. A od tog vremena, pošto im svest nije više dopirala gore u nebo, ljudi mogu uvek da gledaju na ono što se zbilo na Golgoti, pa mogu da nađu na Zemlji ono što bi inače izgubili, tj. Hrista. Oni koji su prvi učestvovali u tajnama na Golgoti, imali su još neki poslednji ostatak instinktivne svesti o onome što se tu dogodilo. To su bili Hristovi učenici i apostoli. Oni su znali: isto biće koje smo ranije mogli da nađemo samo kada smo duhovno gledali prema Suncu, isto biće nalazimo i sada kada na pravi način razumemo rođenje, život, patnje Isusa Hrista. Ipak je postojao samo mali broj ljudi u vreme Misterijuma na Golgoti, koji su još znali: Onaj koji je bio u Isusu iz Nazareta je Hrist, uzvišeno Sunčevo biće koje se spustilo na Zemlju.

Do četvrtog veka posle Misterijuma na Golgoti ljudi su još uvek znali da je isto Biće-Hrist, Biće-Sunca, bio i Hrist koji je živio u Isusu iz Nazareta. Naročito je dirljivo kada se putem duhovne nauke čuje kako su se ljudi u prvim hrišćanskim vekovima žarko molili: hvala Biću Hrista, od koga bismo inače bili odvojeni na Zemlji, što je iz duhovnih svetova

sišao dole k nama na Zemlju. A kako je minuo četvrti vek posle Misterijuma na Golgoti, nije više moglo da se razume da je uzvišeno Sunčevo biće Hrist ono isto božanstvo koje nam kao ljudima osigurava besmrtnost. Zatim su ljudi od četvrtog veka do u naše vreme, imali samo spoljašnju reč evanđelja, koja istorijski govore da je postojao Misterijum na Golgoti. Ali je ipak reč evanđelja delovala kroz vekove tako da su ljudi preko evanđelja mogli da okreću svoje srce prema Misterijumu na Golgoti. Međutim, danas stojimo pred vremenom kada bi se ljudi, pošto su naučili tako mnogo o tajnama prirode, otuđivali sasvim od reči evanđelja kada se ne bi krčio novi put do Hrista. Taj put želi da krči antroposofija tako što će voditi čoveka do saznanja duhovnog sveta. Jer pogledajte, „Hristov događaj“ može da se razume samo kao nešto duhovno, kao duhovna činjenica. Ko ne može Hristov događaj da razume kao duhovnu činjenicu, taj ne može uopšte da ga razume.

Preko antroposofskog saznanja, možemo ponovo da se prenesemo u ono doba u kome je Isus Hrist živeo u Palestini i prošao svojom sudbinom. Možemo gledati u duše učenika i apostola, koji su prema svom instinktivnom saznanju znali: Biće koje je ranije bilo samo na Suncu, spustilo se na Zemlju i živelo je među nama. Onaj koji je živeo među nama kao Isus Hrist, koji je tako stupio na Zemlju, On je ranije mogao da se nađe samo na Suncu. Dakle, ovi učenici su sebi rekli: iz oka Isusa iz Nazareta svetli nam Sunčeva svetlost. Iz reči Isusa govori nam snaga Sunca koje nas greje. Kad Isus iz Nazareta korača među nama, to je tako kao da sâmo Sunce šalje u svet svoju svetlost i svoju snagu. Oni koji su to mogli da razumeju govorili bi sebi: „Tako među nama živi u jednom čoveku Sunčevo biće do koga je ranije moglo da se dođe samo kada su pogledi sa Zemlje bili usmereni gore prema samom duhovnom svetu.“ A pošto su učenici i apostoli to mogli da kažu sebi, oni su stajali u pravom odnosu prema Hristovoj smrti. Zato su i mogli da ostanu učenici Isusa Hrista i kada je On prošao kroz smrt na Zemlji. Takođe i mi, preko duhovnog saznanja, znamo da kada je Hrist napustio telo Isusa iz Nazareta, da je duhovno išao sa svojim učenicima i dalje ih poučavao. Snaga, koju su učenici i apostoli dobili omogućila im je da primaju Hristovo učenje i onda kada im se pojavljivao samo u duhovnom telu. Tu snagu su posle izvesnog vremena izgubili.

Postoji jedno vreme u životu učenika Hrista Isusa kada su govorili: mi smo ga videli, ali ga više ne vidimo. On je sa neba sišao k nama na

Zemlju. Gde je sada otišao? Taj čas, u kome su učenici verovali da su izgubili prisustvo Hrista, slavi se u hrišćanskom prazniku Vaznesenja (Spasovdan). On ukazuje na činjenicu da je Sunčev duh, koji je živio na Zemlji u čoveku Isusu iz Nazareta, otišao od učenika. A tada, pošto su Hristovi učenici to doživeli, obuzela ih je takva žalost, tuga koja ne može da se uporedi ni sa jednom drugom koja može da postoji na Zemlji. U starim misterijama kada se slavio kult Sunca, lik boga polagan je u zemlju, da bi se tek posle nekoliko dana ponovo izvadio. Tada je obuzimala duše ljudi velika žalost zbog smrti boga. Ali ta žalost ne može po veličini da se uporedi sa onom žalošću koja je sada obuzela srca Hristovih učenika.

Vidite, dragi moji prijatelji, svako stvarno veliko saznanje rođeno je iz bola, iz brige i muke. Kada se pomoću ovih sredstava saznanja, koja se opisuju u antroposofskoj duhovnoj nauci, pokušava da ide putem u duhovne svetove, može da se dođe do nekog cilja samo ako se prolazi kroz bol. Ako čovek nije patio, mnogo patio i time postao slobodan od pritiska bola, ne može da se upozna duhovni svet. A Hristovi učenici su u ono vreme, u deset dana posle Vaznesenja užasno patili, pošto im je Hrist iščezao iz vidokruga. Tek iz tog bola, iz te neizmerne žalosti izbilo je onda ono što nazivamo: tajna Duhova, Pedesetnica. Pošto su za spoljašnju instinktivnu vidovitost izgubili pogled na Hrista, Hristovi učenici su ga ponovo pronašli unutar sebe, u svom osećanju, u doživljaju - kroz tugu i bol. Pogledajmo sada još jednom unazad u ranija vremena: ljudi pre Misterijuma na Golgoti su imali sećanja na predzemaljsko postojanje. Oni su znali da su u tom predzemaljskom postojanju primili od Hrista snagu za sticanje besmrtnosti. Tada se znalo da se kroz sopstvenu ljudsku snagu ne može gledati unazad, u duhovni svet, u predzemaljsko postojanje, pa su se Hristovi učenici obratili svemu onome što im je bilo u sećanju o događaju na Golgoti. Iz tog sećanja, iz tog bola, ponovo im se rodilo u duši viđenje onoga što je čovek izgubio pošto više nije imao instinktivnu vidovitost. Dakle, nekada su ljudi govorili: mi smo bili kod Hrista pre nego što smo se rodili ovde na Zemlji. Od njega imamo snagu besmrtnosti. Tada, posle deset dana, pošto su izgubili spoljašnje gledanje Hrista, učenici su rekli: mi smo gledali Misterijum na Golgoti, to nam daje snagu da ponovo osećamo svoje besmrtno biće. To je simbolično izraženo u „ognjenim jezicima“ na Pedesetnicu.

Zato i mi danas možemo i duhovnonaučno da vidimo to u tajni Duhova, da je Misterijum na Golgoti stupio na mesto starog misterijskog mita o Suncu. Da se radi o Sunčevom biću u Hristu, to je naročito postalo jasno Pavlu, kada je doživeo objavu Hrista pred Damaskom. Pavle je bio upućen u stare misterije. Njemu je postalo jasno da Hrista nalazimo samo kada, u vidovitom stanju, dolazimo u duhovni svet. On je rekao: tu ima učenika koji tvrde da je Sunčevo biće živelo u jednom čoveku i da je prošlo kroz smrt. To ne može biti tačno, jer Sunčevo biće može da se vidi samo van Zemlje. Sve dok je Pavle verovao u to, na osnovu svog misterijskog znanja, on se borio protiv hrišćanstva. Preko doživljaja pred Damaskom, postalo mu je jasno da i kada se ne prenesemo u duhovni svet možemo da vidimo Hrista. Dakle, On je zaista sišao na Zemlju. Pavle je od tog trenutka znao da učenici Isusa Hrista govore istinu, da je uzvišeno Sunčevo Biće-Hrist sada sišlo sa neba na Zemlju. Da se Hrist nije pojavio na Zemlji, da je On ostao samo Bog Sunca, celokupno bi čovečanstvo na Zemlji propalo, čak i životinje i biljke!!

Ljudi bi sve više verovali da postoje samo materijalne stvari. Sunce je neka materijalna stvar, zvezde takođe. Ljudi su potpuno zaboravili da su i sami došli iz predzemaljskog života - iz sveta zvezda, iz duhovnog sveta. Ali takve misli - da je sve materijalno - mogu da se imaju samo jedno izvesno vreme. Kada bi, na primer, svi ljudi samo jedan vek verovali da postoji samo materijalno, izgubili bi unutrašnju snagu duha u sebi i postali kao paralizovani, postali bi kao bolesni. Tako bi to, u stvari, bilo sa čovečanstvom, da Hrist u beskrajnom sažaljenju nije iz duhovnog sveta sišao dole na Zemlju.

Reći ćete: ali mnogi ljudi neće još ništa da znaju o Hristu, ne priznaju Hrista, šta je sa njima? Zašto oni nisu ostali paralizovani, zašto nisu postali slabi i bolesni?

Ali Hrist se spustio na Zemlju kada se dogodio Misterijum na Golgoti, ne da bi ljudima dao samo neko učenje, već da bi činjenica njegovog dolaska na Zemlju postala delotvorna. On je umro za sve ljude. Fizička konstitucija svih ljudi, i onih koji nisu verovali u Hrista, popravljena je i spasena kroz „događaj na Golgoti“. Od tog vremena mogao je neki čovek da bude Kinez, Japanac, Indus i da ništa ne zna o Hristu, pa ipak Hrist je umro za sve ljude na planeti. To u budućnosti neće više biti moguće na isti način. U budućnosti će za čovečanstvo postati mnogo presudnije, nego što je to do sada bilo, ono što je saznanje. Sve više će

se pojavljivati nužnost u razvoju čovečanstva, da svi ljudi dođu do izvesnog saznanja o duhovnom biću i duhovnom životu. Za takvim saznanjem, koje sve ljude uvodi u duhovni svet, teži antroposofsko duhovno ispitivanje. A sa tim saznanjem možemo ponovo da upoznamo Hrista, upoznamo tako da, kada imamo pravu antroposofiju, možemo Hrista da prikažemo tako da to prikazivanje može da postane razumljivo za sve ljude. Sa onim što se do danas objavljuje kao hrišćanstvo moglo je da se ide u Afriku, Aziju i dalje. Pojedini ljudi su se možda izjasnili za Hrista, ali velika masa naroda je to odbijala, jer nije mogla da razume šta govore misionari.

Kakve su religije imali narodi? Narodi su imali religije koje su nastale u tom narodu i koje su razumeli samo ti narodi, pošto je obožavano neko sveto mesto ili neka sveta ličnost u tom narodu. Dokle god su stari Egipćani obožavali svog boga u Tebi, dotle su ljudi morali da idu u Tebu da bi tamo mogli da obožavaju svetinju toga boga. Dokle god su Zeusa poštovali na planini Olimpu, moralo je da se ide tamo. Isto tako i muhamedanac je morao da ide u Meku. Nešto od toga još se održalo i u hrišćanstvu. Razumemo li pravilno hrišćanstvo, onda znamo: Sunce sija iznad svih ljudi, ono sija iznad Tebe, sija iznad Olimpa, sija iznad Meke. Sunce možemo svuda na isti način fizički da vidimo, zato i uzvišeno Sunčevo Biće, Hrista, možemo duhovno da obožavamo. Antroposofija će pokazati ljudima da se do onog bića, do koga se pre Misterijuma na Golgoti dolazilo samo instinktivnim nadzemaljskim snagama, da do tog bića posle Misterijuma na Golgoti, ljudi mogu da dođu preko snaga saznanja koja moraju da se steknu samo na Zemlji. Ponovo će ljudi razumeti reči: Carstvo nebesko je sišlo na Zemlju, pa neće na neki neodređeni mistički način govoriti o hiljadugodišnjem carstvu, nego će razumeti: ono što se ranije nalazilo na Suncu nalazi se posle Misterijuma na Golgoti na Zemlji. I čovek će reći sebi: posle Misterijuma na Golgoti, Hrist živi i na ovoj Zemlji među ljudima, pošto je On sišao na Zemlju.

Ono što su učenici osećali kao tajnu „Duhova“, moći će ponovo da oseća sve više ljudi: sam Hrist je sišao na Zemlju. U našem srcu rađa se njegova snaga, kao snaga koja ljudima osigurava besmrtnost. No tada moramo biti u stanju da primimo i Hristove reči, sasvim ozbiljno u njihovoj dubokoj istini, na primer, takve reči: „Ja sam sa vama u sve dane do svršetka sveta“. Pa ako možemo takve reči da primimo sasvim ozbiljno u njihovoj duhovnoj dubini, tada ćemo moći i da se probijemo

do saznanja: Hrist je bio ovde, ne samo u početku našeg računanja vremena, već je uvek ovde - On nam govori ako samo hoćemo da Ga slušamo. Ali zato moramo kroz duhovnu nauku ponovo da naučimo da u svakom materijalnom biću vidimo duhovno, duhovno iza kamena, duhovno iza biljaka, duhovno iza životinja, duhovno iza ljudi, duhovno iza oblaka, duhovno iza zvezda, duhovno iza Sunca. Kada kroz materiju ponovo nađemo duh u njegovoj stvarnosti, tada otvaramo svoju ljudsku dušu i glasu Hrista koji hoće da nam govori, ako samo želimo da Ga čujemo.

Antroposofija može da govori o tome da je duh iza celokupne prirode. Zato ona sme da govori o tome da je duh u celoj zemaljskoj istoriji čovečanstva, sme da govori da je Zemlja ponovo dobila svoj smisao tek kroz Misterijum na Golgoti. Smisao Zemlje bio je pre Misterijuma na Golgoti na Suncu, a posle Misterijuma na Golgoti smisao Zemlje je sjedinjen sa samom Zemljom. To želi antroposofija da prenese čovečanstvu kao večnu tajnu praznika Duhova - Silazak Sv. Duha. Pa ako su ljudi spremni za to da sa antroposofijom ponovo potraže duhovni svet, tada će na način kako je to potrebno za ljude današnjeg vremena, tačno naći da je Hrist uvek prisutan. A ako se ljudi u ovom vremenu ne obrate duhovnom saznanju onda gube Hrista. Do sada hrišćanstvo nije bilo upućeno na saznanje: Hrist je umro za sve ljude - On se nije odrekao ljudi. Odbiju li ljudi danas Hrista u saznanju, tada se ljudi odriču Hrista. Pošto smo se ovaj put sastali baš u vreme praznika Duhova, želeo sam na ovaj način da govorim o misteriji Hrista u vezi sa tajnom Silaska Sv. Duha. O antroposofiji se govori kao da je ona neprijatelj hrišćanstva. Ako zaista primite duh antroposofije, naći ćete da će baš antroposofija otvoriti ponovo čovekovo uho, srce i čitavu dušu za tajnu Hrista.

Dragi moji prijatelji, sudbina antroposofije želi da bude u isto vreme i sudbina hrišćanstva. No, zato je potrebno da danas ljudi ne gledaju samo prema mrtvim rečima koje im govore o Hristu, nego da se ljudi obrate jednom saznanju koje ih vodi do same svetlosti u kojoj se nalazi - ne samo istorijski Hrist koji je živio na Zemlji pre devetnaest vekova, nego živi Hrist koji sada i u svakom trenutku budućnosti živi na Zemlji među ljudima pošto je On, koji je bio njihov Bog, postao božanski brat ljudi. Tako želimo da o Duhovima među svoje misli primimo ovu misao, želimo da kroz antroposofiju tražimo put do živoga Hrista i da osećamo da se na taj način u svakom antroposofu može obnoviti tajna o Silasku

Sv. Duha. Da se u njegovom srcu rađa saznanje o samom Hristu i da se oseća zagrejan i prosvetljen ognjenim jezicima hrišćanskog saznanja sveta. Neka naš put do duhovnog, kroz antroposofiju, bude istovremeno put ka Hristu, kroz duh. Ako izvestan manji broj ljudi ozbiljno teži tome, tada će ova tajna Duhova sve više hvatati korena kod mnogih ljudi današnjice a naročito budućnosti.

A onda će doći ono što je čovečanstvu jako potrebno za ozdravljenje, za izlečenje. Onda će isceljujući Duh govoriti novom razumevanju ljudi, Duh koji će isceliti bolesti ljudskih duša, Duh koga je poslao Hrist. I na kraju će, dragi moji prijatelji, doći ono što je potrebno čovečanstvu: Pedesetnica sveta - Silazak Sv. Duha!

Prevodilac Mile Galović